

НИНА БОЖИДАРОВА
УМОРАТА НА ПОСЛЕДНОТО
СЪБИТИЕ

chitanka.info

Въздухът, топъл и неподвижен, пълнеше стаята с миризма на сол, на гнили водорасли, на миди, които вече трети ден се търкалят по пясъка. Вангелуда си мислеше, че ето, точно три години откакто убиха родителите и всичко се повтаря — морските бури, корабокрушенията, страшната жега. Даже бризът беше изчезнал, което всъщност е невъзможно. Само в града е спокойно и никой никого не убива. Преди три години убиха родителите — почти всички. Улиците опустяха. Останаха младежи, облечени в черно. И тези, които бяха заминали за близки и далечни градове, а после се бяха върнали без нищо да подозират.

Вангелуда също беше на възрастта на родителите. И имаше дъщеря — замислената Атинула. Защо Атинула не е сираче, Вангелуда не можеше да разбере. В случайности тя не вярваше. Защото те не съществуваха. Чувстваше се виновна — ето, тя е жива, а другите — не. Търсеше причината в себе си, в думите, в жестовете, но не можеше да я открие.

Е, остана и Андро, но никой не убива такива като Андро. Казваха: „Андро е божи човек“, но Вангелуда знаеше, че не е вярно. Андро бе човек сам на себе си и на някакви тайни сили без име.

Къщата беше голяма и пуста. Нощем се пълнеше със странни звуци като всяка пуста къща. А денем с тъга. Друг на мястото на Вангелуда би плакал всеки ден, гледайки снимките в рамки, фиксирани смутени усмивки, напрегнати в кокетството си жестове и неестествено мъжествени пози. Историята в портрети на огромния род, от който бяха останали само трима. Но Вангелуда никога не плачеше. Сутрин отваряше всички врати, за да може тъгата да се разстеле равномерно, да заеме цялото предоставено ѝ пространство. И Вангелуда да се движи спокойно, царствено и бавно из влажния и солен въздух, пълен със спомени. Струваше ѝ се, че тъгата е тяхна обща — нейна и на голямата родителска къща. Тъгата, напоена с миризмата на сол, кафе, канела и нафталин, обвиваше едното вангелудино тяло като плътен ореол даже между сергиите на пазара и в лепкавите следобедни разходки по крайбрежната улица. В къщата ореолът се разтваряше и изчезваше в поскърцащата влага. Вангелуда чувстваше тежестта му и затова престана да излиза. Навън той я дърпаше, сякаш ѝ шепнеше „върни се“, а вътре я оставяше да царства спокойно из пустотата.

Дъщеря ѝ Атинула не се променяше с времето. Нито със събитията. Растеше наистина, но това не можеше да се смята за промяна. Вече бе госпожица, бе даже хубава — едра и стройна. Но беше прекалено замислена, прекалено мълчалива, прекалено безразлична. Това плашеше хората и никой от тези, които идваха да се сватосват, не настояваше след резкия първи отказ. Атинула прекарваше времето си на двора, под смокинята, полюшвайки се в плетения стол.

Андро също не се промени, ходеше да говори с морето, както бе правил винаги. Разказвал му разни измислени истории, твърдяха рибарите, а Вангелуда не смяташе за нужно да проверява така ли е наистина. Андро се скиташе из дюните, събираше шарени камъчета и правеше от тях разни картинки, като истински мозайки. Подаряваше ги на Атинула или ги продаваше на чуждестранните моряци. Парите даваше на Вангелуда и казваше:

— Сестро, пази ми ги за пътешествието.

Вангелуда повдигаше високо черните си вежди и криеше парите в кадифена торбичка. Нищо на този свят не можеше да я учуди. Неочакваните неща тя научаваше предварително от сънищата си или ги виждаше нарисувани по дъното на чашките за кафе.

Един горещ следобед, докато Вангелуда пиеше кафе под смокинята и говореше на Атинула, на дъното на второто филджанче се изобрази пътешествие. Пътешествието на Андро. Вангелуда извади от скрина кадифената торбичка и преброи парите. Те стигаха за едно скромно пътешествие по море до някое не много отдалечено място. Вангелуда се върна под смокинята. Атинула разглеждаше дъното на второто филджанче.

— И да гледаш и да не гледаш, две мнения няма.

Атинула остави чашките и сви рамене. Погледна майка си и бледа сянка на интерес се мерна в погледа ѝ и изчезна като сянка на крадец. В такива моменти Вангелуда си спомняше за първия си мъж. В неговите очи интересът никога не изчезваше, властваше там по-силен от всичко друго — от страстите, от спомените, от страховете. Даже след смъртта му този интерес остави сянката си в очите на Атинула. Но сянката, като всяка сянка, беше подвижна, неустойчива и своеволна. Понякога изчезваше за дълго, за дни и за седмици. Вангелуда знаеше, че така ще бъде винаги и че нищо не може да

направи връзката на Атинула със света по-плътна. Това беше очевидно, а и сънищата го бяха потвърдили, имитирайки мозайките на Андро.

— Андро ще заминава — каза Вангелуда и отпусна със странна грация едрото си тяло в плетения стол. Атинула не отговори, може би дори не беше чула.

Андро се върна привечер. Изсипа пясъка от обувките си и изтича по стълбата, която даже не успя да изскърца в отговор на стъпките му. На верандата седеше Вангелуда и записваше разходките в тефтера. Андро застана срещу сестра си и се усмихна.

— За къде? — попита Вангелуда.

— Как за къде? За Божи гроб. — В гласа му прозвуча подозрение — нима е възможно Вангелуда да не знае нещо толкова очевидно. Вангелуда разгледа внимателно брат си — той приличаше на скитник, но всъщност никога не беше пътувал. Не беше ходил даже до големия град. Казваше, че няма време. Защото морето го чака.

— Ще тръгна утре по обед. С един северен кораб.

Вангелуда си помисли, че никога не беше виждала северни кораби. Тези, които спираха в пристанището, бяха южни, източни и западни, но никога северен кораб не бе стигал до техния град.

Слухът за Андровото пътешествие се бе разнесъл в мига на зараждането си. И вечерта хората започнаха да идват. Отначало се обръщаха към смокинята, кимваха или махаха с ръка; искаха да поздравят Атинула, която продължаваше да се полюшва в плетения си стол. Фигурата ѝ се очертаваше като белезникаво петно в мрака, наоколо ѝ кръжаха светулки, но не се виждаше дали тя отговаря на поздрава и дали изобщо го забелязва.

Хората носеха погачи и баници.

— Остави това на Божи гроб и ни спомени там. А ето и малко пари. Да ни запалиш свещи. — Така казваха хората и поглеждаха Вангелуда с благодарност, като че ли тя заминаваше.

На другия ден Андро се появи на верандата доста по-късно от обикновено. Вангелуда не му обърна внимание. Броеше чуждите пари и ги криеше в кадифена торбичка. После рязко се изправи, като че бе чула да пробива часът на Андровото заминаване.

— Е, лек път — зачуди се за миг дали си струва да прекръства Андро, след като неговите тайни сили го пазеха повече от всяка благословия. Но той бе навел глава в очакване Вангелуда разбра, че за

него е важен ритуалът — Андро искаше да пътува като всички. Той нарами чувала с баниците, скри двете торбички — със своите пари и с чуждите — и се огледа като че ли търсеше нещо. Нещото го нямаше или то изобщо не съществуваше и Вангелуда си помисли, че той сигурно общува със силите, но след миг решително прекъсна мълчанието. Северният кораб можеше да отпътува.

— Хайде, пак се върни. — Тя внезапно се бе сетила, че може има навсякъде. И че Андро обича само него.

Нищо не се промени след Андровото заминаване. Само хората идваха от време на време да питат има ли новини и поглеждаха към кафените филджанчета. Вангелуда лъжеше, че новини няма.

А всъщност кафето непрекъснато съобщаваше странни неща. Андро беше в някакъв чужд град — красив и богат, пълен с магазини. Имаше лодки, мостове и нито следа от Божи гроб. Вангелуда знаеше, че Андро не беше излъгал, просто бе променил решението си по пътя или пък някаква тайна сила го беше отклонила. Но Вангелуда не можеше да обясни това на хората. Те нямаше да разберат. Нямаше и да повярват.

Времето минаваше спокойно и бавно. Хора пристигаха, други заминаваха и никой не носеше вести от Андро. А кафето повтаряше все едно и също. Вангелуда даже престана да мисли за брат си. Един ден той може би щеше да се върна. А може би нямаше.

Някога, всъщност само преди три години, когато родът беше огромен, а къщата — пълна с народ, щяха да говорят за Андро така, както говорят за герой от приказка: „замина и никой повече не го видя, но всички го чакат и знаят, че нищо лошо не му се е случило“. Сега, в мократа тъга на пустите стаи нямаше място за приказки. Нямаше кой да ги разказва. Нямаше и кому.

Атинула се поклащаше на сламения стол и лицето ѝ, както обикновено, не изразяваше нищо.

Веднъж, когато Вангелуда по навик хвърли поглед на дъното на филджанчето си, там се беше оформила странна картина — Андро се връщаше с някаква жена. До тях вървеше дете. Или може би куче. Вангелуда си беше забравила очилата на верандата.

Андро се появи няколко дни по-късно. На Вангелуда ѝ се стори, че той въобще не е заминавал. Все едно идваше от дюните, изморен, доволен, с матовия блясък на безименните сили в погледа.

— Тя се казва Сара. — Андро посочи към стълбата. Вангелуда много искаше да види Сара на живо, а не в кафената утайка. Но там, където сочеше ръката на Андро, нямаше никого.

След минута или две в плътния, пълен с миризми въздух на верандата изплува жената на Андро. Слаба и мургава, с кадифена рокля, каквито се носят в чуждите градове, тя изобщо нямаше вид на истинска. Беше като размърдала се картина. Лицето ѝ, също като Атинулиното, не изразяваше абсолютно нищо. Може би само някаква смътна умора. „Уморената Сара“ каза си Вангелуда. С тях имаше и дете, но Вангелуда не може да го разгледа добре — то беше под смокинята и говореше с Атинула.

— Какво ще правим сега? — попита Вангелуда. — Ти излъга хората.

Андро загледа Сара, тя също се вторачи в него и в такова взаимно разглеждане преминаха няколко минути. Вангелуда реши, че може би всъщност Сара е една въплътена тайна сила.

— Хората няма да разберат — гласът на Андро беше глух като след дълго общуване с тайна сила. — Ако ти не им кажеш.

— За първи път ще лъжем хората — въздъхна примирено Вангелуда. И си помисли, че всъщност няма нищо по-лесно от това да бъдат излъгани хората, когато се налага.

И отново нищо не се промени. Тъгата продължаваше да се стеле из къщата и да се смесва с мириса на кафе и на нафталин. От време на време в рамките на вечно отворените врати се очертаваше силуетът на Сара. За да изчезне след миг в мократа тъга.

Хората наричаха Андро Хаджи, както си му е редът. Питаха Вангелуда какво е това дете, толкова тъжно, а тя само свиваше рамене. Кафето не ѝ бе казало нищо по въпроса. Да питат Андро, хората не смееха. Той ходеше при морето, както по-рано, говореше му, събираше камъчета. Както по-рано продаваше мозайките си, даваше парите на Вангелуда и казваше: „пази ни ги за пътуването“. Вангелуда ги криеше в торбичка, този път велурена, защото Андро бе загубил кадифената.

Пътуването. Вангелуда знаеше, че скоро Андро и Сара ще отпътуват. Кафето не рисуваше нищо конкретно. Само красиви линии като по новите мебели, които хората носеха от Европа. Сънищата бяха пусти и тъжни като къщата. Знаци нямаше. Но Вангелуда предусещаше тяхното заминаване, както някога бе предусетила

смъртта на родителите. Имаше неща, за които тя със сигурност знаеше, че ще се случат. Андрю и Сара заминаваха. За някаква далечна земя без име. Те просто нямаше какво да правят в пустата и тъжна къща на някога огромния род. Сега това беше къщата на Вангелуда, пълна с Вангелудината тъга.

Всеки път, когато Сара идваше да пие кафе под смокинята, Вангелуда вадеше филджанчетата от виенски порцелан. След смъртта на родителите тя ги бе скрила, почти убедена, че никога няма да ѝ потрябват.

Да, Сара беше гостенка, както всъщност бе гост и Андрю. За това и не го убиха тогава. Гостите ги канят или ги гонят. Но никой не убива гостите.

Вангелуда плуваше из мократа тъга на къщата си и чакаше. Раздялата не я плашеше, както не я плашеше самотата. Или смъртта. Струваше ѝ се, че всичко вече се е случило. Почти всичко. На хората, останали от огромния род, можеха да се случат малко неща. Само събитията на техния живот.

Един късен следобед, когато шумът на вълните бе сякаш обсебил къщата и мирисът на зрели смокини правеше въздуха още по-тежък и лепкав, Андрю каза:

— Ние си отиваме.

— Беше крайно време. Защото това чакане започна да ми омръзва.

Андрю стоеше замислен, а около него с плавни движения кръжеше Сара и приличаше на неговата сянка — смугла, слаба и безплътна.

Андрю бе казал: „отиваме си“, а не да речем „заминаваме“. Вангелуда не попита „къде“, беше ясно — при тайните сили. В безименната земя. Да пита „кога“ и „как“ нямаше смисъл. Това беше без значение.

— А детето? — Вангелуда погледна към смокинята, където тъжното дете седеше до замислената Атинула и двамата се поклащаха синхронно в плетените столове. Андрю и Сара също погледнаха натам.

— Ние не го познаваме. То просто дойде с нас.

В съня си Вангелуда видя Андрю да отива на Божи гроб.

Сутринта тя попита:

— Отиваш на Божи гроб. Какво ще си помислят хората?

Андро се усмихна.

— Баниците бяха много вкусни. А парите стигнаха за мляко. По целия път до там. Но сега няма време. Тръгваме. Защото ни чакат.

Вангелуда не попита „кой“. Андро и неговата жена бяха съвсем сами и никой никъде не ги чакаше. Може би само безименните сили, но те бяха винаги с тях. Носеха се наоколо им, шепнеха им, шумуляха в дрехите и в косите, поскърцваха сред вангелудината тъга, правейки се на шум от стъпки.

Андро и Сара си тръгнаха наистина. Държаха се за ръце и на Вангелуда ѝ се стори, че стъпалата им не докосват земята. На прага на дворната врата те се обърнаха за миг преди да изчезнат в лепкавия въздух: След обед Вангелуда видя за първи път на дъното на кафената чашка своя образ. И нищо друго. Животът без събития ѝ се стори много хубав. Като вечност. Вангелуда затвори очи и усети странна умора. „Умората на последното събитие“ помисли тя и сама не можа да разбере дали това ѝ доставя удоволствие.

Сънят обви едрото ѝ тяло, мирисът на собствената ѝ нафталиново канелена тъга я опияни и тя потъна в своето застинало бъдеще, където нямаше време, защото то не можеше да бъде измерено, а отминалите събития висяха из гъстия въздух като тежки ковани полилеи.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.